

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Vredn. za vsa leta . . . \$8.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 206. — ŠTEV. 205.

NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 1, 1925. — TOREK, 1. SEPTEMBRA 1925.

VOLUME XXXIII. — LETNIK XXXIII.

STAVKA IN ZALOGE PREMOGA

Nikomur ne bo treba biti brez premoga valed stavke antracitnih premogarjev. — Pregled kaže, da se je položaj premogarjev neizmerno izboljšal iz leta 1902, ko je John Mitchell prvič povedel antracitne premogorje v boj. — Industrija je popolnoma unijska. — Nasilja pa se kljub temu lahko pripete. — Mezde, glavni predmet spora.

Stavka antracitnih premogarjev je izbruhnila včeraj popolno. Završili sta se dve važni izpremembi iz leta 1902, ko je John Mitchell proglasil stavko, ki je dovela do unijoniziranja industrije.

Ena teh izprememb obstaja kot je bila tedaj od rednega obratovanja antracitnih premogovnikov glede svetlobe, gorkote in gonilne sile.

Druga izprememba pa v tem, da ni več pomanjkanja in bede, ki je bila takrat usoda premogarja in njegove družine.

Leta 1902 so proizvedli antracitni rovi le 14 odstotkov kuriva, porabljenega v deželi. Leta 1902 ni bila industrija mehkega premoga še zadostno razvita, da bi mogla prevzeti breme, naloženo ji valed zatvorjenja antracitnih premogovnikov. Leta 1925, ko lahko proizvedejo bituminozni rovi tisoč milijonov ton na leto in ko se porabi petsto milijonov ton mehkega premoga, pa bi ne smel ostati brez kuriva noben dom, če bi kakšna naravna prikazen naenkrat uničila vse antracitne rove.

Najhujše, kar se more pojaviti v slučaju dolge stavke, bodo sitnosti za one, ki niso vajeni kuriti z mehkim premogom, nadalje beda manj varčnih in bolj nesrečnih premogarjev-stavkarjev ter paralizacija splošnega biznisa v desetih okrajih Pennsylvanije, ki vsebujejo 828 antracitnih rogov, obratovanih od 135 kompanij.

Pojav nasilij v antracitni pokrajini je odvisen od dveh stvari, — od dolžine stavke in od tega, če bo skušala kaka kompanija obratovati pod neunijskimi pogoji. Tak poskus ni vrjeten, a je možen. Ni splošno znano, a je vendar dejstvo, da je vsaj ena mogočna skupina razmišljala o možnosti takega obratovanja.

V dolgi stavki, katere se boje sedaj dobro informirani, ko bo pričela izginjati zavest gotove zmage, ki navdaja sedaj premogorje, bo prišlo brez dvoma do krajevnih nemirov. V slučaju poskušnega obratovanja, se bodo gotovo pojavila nasilja, kljub vsem prizadevanjem voditeljev, da vzdrže mir in red.

Nikdo ne more ugovarjati dejstvu, da se je usoda antracitnih premogarjev in njih družin izboljšala iz leta 1902, ko je vprizoril John Mitchell tekom poletja svoj veliki pogon. Istotako pa se je tudi izboljšalo stanje delodajalcev, ker je postala industrija štabilizirana. Pred stavko leta 1902 je bilo delo v antracitnih poljih perijodično in neredno. Od takrat naprej pa je postalo delo bolj redno, kajti zaposlenost tekom zadnjih par let je znašala malo več kot 45 tednov na leto ter po šest osemurnih delovnikov na teden. Tekom stavke leta 1902, ki je trajala pozno v zimo, je bila severoatlantska obal slabo založena s premogom. Importiranje premoga iz Canade je le malo pomagalo. Mitchell in njegov pomočnik so vedno skušali izposlovati arbitracijo. George F. Baer, znan radi svoje "božanske pravice" in načelnik delodajalcev, pa ni hotel ničesar vedeti o tem. Rekel je, da ni ničesar, o čemur bi se dalo pogajati. Konečno pa je Roosevelt, takratni predsednik, izposloval dogovor, da se izroči vso zadevo komisiji, kateri je načeloval poznejši sodnik Gray iz Delaware.

Ta komisija je naletela na naravnost nevzdržljive razmere v premogarski pokrajini. Opaziti ni bilo le bede, temveč tudi splošno pomanjkanje vseh navadnih spodobnosti življenja ter skrajno omalovaževanje življenja in zdravja otrok. Komisija je priporočila povišanje plač za deset odstotkov, izločenje gotovih nedostatkov ter organiziranje komisije sedmih, ki naj bi uravnala vse bodoče spore. Določen je bil tudi deseturni delovni dan.

Bodoče naloge Lige narodov.

Mejni spor glede Iraka bo prišel pred prihodnje zasedanje sveta Lige narodov. — Manjšine še vedno protestirajo. — Eno in dvajset zadev je pripravljenih za razpravo.

Poročen Albin Johnson.

ŽENEVA, Švica, 31. avgusta. Ko se bo svet Lige narodov zopet sestel na svoje pet in trideseto zasedanje, bo zahteval spor glede mejne iraksko-morotske Salomona, če se bo hotelo uravnati sporno vprašanje med Anglijo in Turčijo. Mosulska komisija, obstoječa iz treh članov, koje poročilo bo moradajati za odločitev, je opravila svoje delo preveč dobro, — kot se pritožujejo uradniki Lige. Po mesecih proučevanja je predložila poročilo, ki obsega dvesto strani. Podrobno osvetljuje vse strani položaja, politične, ekonomske in pravne ter predlaga tri rešitve.

Ena rešitev bo mogoče ugajala Angliji. Druga rešitev bi bila gotovo sprejemljiva za Turčijo, a tretja ne ugaja nikomur. Vsi tri rešitve ali pa priskrbi kompromis med Londonom in Angoro. Slednja rešitev je skoro nemožna, ker nista mogli priti angleški in turški vlada do nobenega porazuma po letih pogajanj. Mosulsko vprašanje samo lahko porabi ves čas, določen za zasedanje sveta Lige. Je pa še eno in dvajset nadaljnjih zadev večjih ali manjših važnosti, o katerih je reba sklepati.

Med temi so vedno navzoči spori med manjšinami. Turčija se pritožuje nad postopanjem z njeno rojalji v zapadni Traciji. Grčija pa dviga obdolžitve, da Turki grdo postopajo z Grki v Carigradu. V Banatu in Transilvaniji se takozvani Madžari pritožujejo nad Rumunsko, čeprav je vlada v Bukarešti obljubila, da bo odpravila nedostatek.

Naravno bo zopet izbruhnil bilinsko-poljski spor radi postopanja Litvinske s Poljski in tudi ruskopolski spor bo prišel pred svet Lige.

Poročilo komisije glede suženjstva bo tudi vzbudilo senzacijo, ker vsebuje dokaze ponažbe, prisilnega dela in dejanskega suženjstva v različnih afriških kolonijah, Indiji in Južni Ameriki. Izvidi komisije so bili sporočeni priznanim vladam in celo poročila profesorja Rosa glede porugalke Afrike je bilo poslano v Lizbono, kljub dejstvu, da niso hotele Združene države jamčiti verodostojnosti tega poročila.

Poročilo komisije za mandate bo istotako vzbudilo precej hrupa. To je razvidno iz dejstva, da se bočjo Nova Zelandija, Avstralija, Južna Afrika in druge mandatarne sile udeležile razprav.

Avstrija je nadaljna dežela, ki vzhbuje pod nadzorstvom Lige glede njenih notranjih zadev. Poročilo posebnega komiteja, ki je bil imenovan, da preišče razmere v Avstriji, bo mogoče napotilo svet, da bo prekinil svoje finančno nadzorstvo ali pa povezal roke vsakega komisarja.

Poskušen napad na grškega konzula.

ATENE, Grška, 31. avgusta. — Na grškega konzula v Plovdivu je bil vprizorjen atentat, ki se je pa izjalovil.

Napadalec so aretirali.

NEMČIJA HVALI DAWESOV NAČRT

Nemčija priznava, da je Dawesov načrt pripomogel k gospodarskemu okrevanju dežele. — Berlinsko časopisje hvali generalnega agenta Gilberta radi njegovega takta na važnem mestu. — Razlika v mnenju glede bodočnosti.

BERLIN, Nemčija, 31. avgusta. — Ob zaključku prvega leta obratovanja Dawesovega načrta izjavlja berlinsko časopisje v svojih uredniških člankih, da je nad vse zadovoljivo materijalno izboljšanje nozemske kontrole nad nemškimi političnim in ekonomskim življenjem.

Odkrito se priznava, da je treba velik del tega uspeha pripisovati "dovršenemu taktu in preudarnosti generalnega agenta Gilberta iz New Jersey."

Celo oficijelni krogi, ki nočejo formalno razpravljati o načrtu, katerega je Nemčija sprejela dne 9. avgusta preteklega leta, so istega mnenja.

Ceprav soglašajo s prejšnjo označbo Gilberta, da je Dawesov načrt "eksperiment glede mednarodne dobre volje", je manj enotnosti mnenja v nemških oficijelnih, političnih in finančnih krogih glede bodočih načrtov, tikajočih se reparacijskega dogovora.

Skeptiki napovedujejo, da bo prišla ostra preiskunja leta 1927, ko bo treba izplačati prvo letno svoto v znesku dveh tisoč in petsto milijonov zlatih mark iz nemškega proračuna.

Obrok prvega leta, v znesku tisoč milijonov zlatih mark, je bil v polnem izplačan, soglasno z oficijelnim buletinom, katerega je izdal urad generalnega agenta.

Pod pogojem, da se bo Nemčiji še nadalje zamčilo ekonomsko prostost ter ji nudilo možnost, la razvije svoje inozemske trge, ni nobene prilike za črnoglednost, po mislih ekonomskih voditeljev, ti sicer v polni meri priznavajo bremena, katera bo nerala nostiti Nemčija pri izvajanju Dawesovega načrta, a kljub temu pripravljene opustiti vsako ozicijo proti načrtu.

Dr. Hjalmar Schacht, načelnik državne banke, je najbolj vztrajen med onimi, ki se bore proti prevladujoči navadi, prenapljenih migljajev glede načrtov za bodoče delovanje Dawesovega načrta. Prevrčan je, da je mogoče izločiti politiko iz uprave ekonomskih zadev naroda, s čemur bo izdatno olajšan proces ozdravljenja.

Dočim je dr. Schacht vse prej kot skrajn optimist glede zmoglosti Nemčije, da prevzame za nedolocen čas nedoločeno reparacijsko breme, nasprotuje vendar odločno poskusom z gotove strani, da se ustvari ob priliki prve obletnice delovanja Dawesovega načrta nekako tiho krizo.

Ceprav je bil načrt v svojem prvem letu uspešen, prevladuje v splošnem mnenje, da ni smatrati tega uspeha za nekako merilo bodočega izvajanja načrta.

Dr. Hans Meyer, ekonomski izvedenec, ki se je udeležil konferenc v Parizu, piše v Tageblatt:

— Dawesov načrt je odgovoren za rešitev dveh problemov, štabilizacije nemške valute ter uravnave ekonomskega položaja.

Tageblatt poudarja, da je bil tekom enega leta po obratovanju Dawesovega načrta izpraznjen Ruhr in da so bila poleg tega izpraznjena še sankcijska mesta Duesseldorf, Duisburg in Ruhrort.

Po mnenju lista je to znak, da je ustvaril Dawesov načrt mednarodno zaupanje, kot ni obstajalo iz zabruha svetovne vojne.

Konferenca juristov v Londonu.

LONDON, Anglija, 31. avg. — Današnja seja izvedencev Nemčije, Belgije, Francije in Anglije, ki so se sestali, da preiščejo tehnična vprašanja predlaganega varnostnega dogovora, se je počela izključno le z uvodnimi govori. Resnične razprave pa bodo najbrž trajale ves teden. V diplomatičnih krogih dajejo izrazu nemeju, da bodo arivnale te konference pot za konferenco zunanjih let.

Stetson izročil poverilne listine.

VARŠAVA, Poljska, 31. avg. Ameriški poslanik na Poljskem, John B. Stetson je izročil večeraj predsedniku poljske republike svoje poverilne listine. Po ceremonijah se je vršil ban-

Minister Caillaux in francoski dolg.

Finančni minister Caillaux namerava uravnati zadevo francoskega dolga v Ameriki v devetih dneh. — V Washingtonu se bo mudil od 23. sept. do 3. okt., na kar se bo vrnil domov, da prisostvuje otvorjenju parlamenta.

PARIZ, Francija, 31. avgusta. Joseph Caillaux, franc. finančni minister pričakuje, da bo sklepi dogovor z ameriško komisijo za fundiranje dolgov v roku devetih dni po svojem prihodu v Washington, dne 23. septembra. V vsaki slučaj pa je pripravljen, da bo v devetih dneh pogajanja v tiski meri napredovala, da bo mogel končno nedovršene manjše točke uravnati kak njegov tovariš, katerega bo poslal v Washington v ta namen. On sam pa bo odpočel iz New Yorka s pariskom "France" dne 3. oktobra, da bo v Parizu, ko se bo francoski parlament zopet sestel.

Caillaux je mnenja, da bo mogoče obrise uravnave sestaviti predno bo zapustil Washington in da se bodo lahko vse le razprave glede manjših zadev brez nje. Ker ima brez dvoma v mislih nado versuillle mirovne pogodbe, bo vzel s seboj vplivne senatorje iz člane parlamenta.

Francoska vlada je pripravljena, da je bistveno za parlament in za deželo, da se iz avtoritativnega vira izve, kaj se vrši v Washingtonu, ko se bo pričelo razpravljanje o francoskem dolgu. Izpoved je bilo objavljeno, da se bo napelil Caillaux v Ameriko le v spremstvu enega izvedenca in da mu bodo sledili pozneje ostali člani misije.

Član komisije predstavljajo različne politične stranke. Vincent Auriol je eden voditeljev socialistične stranke, ki je s svojimi 104 člani v poslanski zbornici pripirala vlado Poincaréja, a kljub pred kratkim umakniti svoje glasove. Maurice Bokanowski pripada oziroči. On je član republikansko-demokratske skupine.

Senator Henri Berenger, na daljni član misije, zavzema posvobodno stališče v senatu, kjer je bil eden let podpisal konservativne koalicije ne da bi bil pristal ali oni stranke. Kar pavi on glede finančnih zadev ima voljo

Maročani so se začeli utrjevati.

Francozi niso pri zadnjem prodiranju naleteli na nikak odpor. — Neznosna vročina. — Spor med francoskimi generali.

FEZ, Maroko, 31. avgusta. — Odhlok francoskega dovetarjenja armadnega zbora 3. prodel v sklopo Krekara, ne da bi naletel na kak odpor.

Maročani se utrjujejo na zapadni fronti pri Salmu. Najbrž so sklenili tam počakati nasprotnika.

Vročina je neznosna. V senci kaže termomer od 110 do 120 stopinj. Kljub temu se pa francoski vojski precej dobro počutijo.

TOULON, Francija, 31. avg. — Proti Maroku je odhula bojna ladja "Paris" v spremstvu dveh kamorkih cohov.

PARIZ, Francija, 31. avgusta. V Parizu je došel generalni guvernier francoskega Maroka maršal Lyautey. Pri tem je bilo znano, da ga ni na kolodvoru sprejel predsednik Poincaré in da tudi pozneje nista nič govorila.

Splošno se domneva, da so se sprli maršal Lyautey, maršal Pottain in general Maunlin, ki poveljuje francoski armi v Maroku.

Vojski izvedenci javljajo, da se bo v kratkem začela splošna vojaške ofenziva v Maroku in da se bo s to ofenzivo tudi vojna zaključila.

Miss Ederle bo zopet poskusila.

RT GRIZ-NEZ, Francija, 31. avgusta. — Od treh plavalk, ki so v tekočem letu skušale preplaviti Angleški kanal, je newyorška plavalka, Gertruda Ederle, edina, ki bo drugič poskusila preplaviti kanal.

Dogovorjeno je bilo, da bo druga plavalka jutri zjutraj obnovila svoj poskus.

Čineek kot pa ga imajo izjave kateregakega drugega člana konservativnega francoskega senata.

Senator Louis Doucet, četrti član komisije, je bil izvoljen od sedanjega senatsnega uprariacijskega komiteja. Senator Chapsal, mirna postava, ima po mnenju Caillauxa dosti vpliva.

Marky Perry de Chambrun, član poslanske zbornice, je bil izbran radi svojega izvrstnega poznavanja Amerike ter ameriških javnih mož.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$19.00 2000 Din. — \$37.80 5000 Din. — \$94.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.

Itazposilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir \$ 8.70 500 lir \$20.75

300 lir \$12.75 1000 lir \$40.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir, računamo po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razposilja na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljave, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujejo po mogočnosti še poseben popust.

Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej; računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roke.

POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.—

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

Telephone: Cortlandt 4687

ALOJZ JIRASEK:

FILOZOFSKA ZGODBA

(Nadaljevanje.)

— Saj jo poznate, gospod Vavrena, maščevala se vam bo, — je pomirjevala Elis.

— Seveda jo poznate! Povsod jo je dosti in čenče nabira! In vi jo tudi poznate, to nemškutarico, o kateri so mi pravili, da je rajni Rettigovi mnogo hudega prizadejala.

— Ampak tule, gospodična Lenka, — ga je prekinila gospodična Elis.

— Ah res, h gospe aktuarjevi tudi hodi, — je dodal mirneje študent. Pomislil je, da bi lahko dobila devotica spet trpela.

— Hodi in poznam jo tako po govorici. Naj le pride tožariti. Bom že prenesla, — in Lenka se je nasmehnila: — toda ne vem, kako vi! Pogled, ki ga je uprla v Vavreno, je dogovoril. — Zdaj pa moram iti.

Vavrena se je kakor slučajno obrnil in pogledal proti staremu drevesu. Kar je zaklical:

— Lejte si no, gospodična Lenka, zdaj je ta ptiček izletel!

— Misliš ta sem prej, če pride vihar ali nevihta, bi lahko gnezdece uničila.

— Počakajmo in jaz vam za par dni povem, kaj je na tem krasnem prostoru novega.

— O, ne boste imeli dela z menoj! Čez tisti "Mastiček", ki ste mi ga posodili, tudi jaz prav ne morem. Marsičesa nisem razumela. Težko je biti filozofka.

— Z veseljem vam podam roko. Toda danes sam prinesel.

— Danes mi posodite, kakor ste rekli — torej niste pozabili — Vavrena je vzel iz naprsnega žepa malo, tenko knjižico.

Tu pogledajte, jaz pa medtem pripelem Frieka.

Odhitel je.

Dekle je zvedavo pogledalo prvo stran.

Gospodična Elis je gledala Lenki čez ramo.

Bil pozni večer — prvi maj — večerni maj — ljubezni čas —

je stalo v prvih vrsticah.

VI.

Po nedošinskem gaju je odmevalo od godbe, petja, smeha, veslega govorjenja in krika. Največ ljudi se je zbralo okoli plesišča, pa na dolenjem koncu pri gostilnici. Toda po vseh potih, tudi po oddaljenosti, je bilo videti izprehajevce, ponajveč mladih. V tihem zakotju, globoko v gaju, je korakal Špina ves zamišljen, kakor se filozofu spodobi. Imel je na sebi rajnega strica črni frak, katerega je bil za danes takrat srazil in popravljal; na filozofski glavi se je šopiril dosti čeden kastorec.

— Mladi mož se je boril s svojo neodločnostjo in boječnostjo. Videl je prej Marinko v kolu, krasno, žarečo in srčni ogenj mu je zaplaval z žgočim plamenom.

Rad bi tudi užil tega razkošja, da bi jo smel na plesu k sebi pritiiniti — toda ker je bil tako neizurjen v plesanju, je preudarjal — dokler ni nenkrat izginila iz kola in se je zama za njim ogledoval. Zdaj jo je iskal in se namenil, da jo vendar popelje, pa naj velja, kar hoče! Premišljal je, kako jo nagovori, kako jo poprosi plesa, priklanjal se je, poizkušal je kompliment — v tem se je zbral, kakor bi mu iskra švignila skozi telo.

Za grmovjem so se čuli prita-jeni glasovi. Poslušal je.

— Pridobil sem si šopek, takšen kakor tisti na stopnicah, veste?

— Tu imate šopek —

— In tu —

Več ni slišal; toda videl je, sam neviden, kako se Friebort k Marinko sklanja in jo poljubljuje.

In ona se ne brani, ne kriči!

Srečna zaljubljenca sta šepetala in poljubovale korakala dalje. Kakor okamenel je stal Špina in nepremično gledal kraj, kjer je ta liana tako predzno poljuboval devotico, avče kakor jagoda.

— Doli v gaju se je razpoložila gruča študentov. Nekateri so sedeli na grobo obtesanih klopih, drugi v travi pod drevjem in sleherni je pogosto in temeljito nagibal vrč k ustom. Peli so, smeiali se in šalili. Le eden med njimi je bil redkobeseden. Sedel je na kraju klopih, podpirajoč senca s dlani.

mi. Kastorski klobuk mu je tičal na tilniku, dolgi škričli, kakor la-stavičja krila, so mu viseli ohlapno liki zlomljena perot čez klopi-ce.

— Ti si nekam obupan, Špina! Kaj pa ti je? — je klical eden študentov.

— Pusti me, — ga je osorno zavrnil dolgi filozof, pograbil vrč pa pil z dolgim požirkom.

— Kje pa je Zelenka? Nisem ga še videl tu, — je vprašal spet prvi. In drug mu je za Špino odgovoril:

— Saj veš, tega ni tu, ta doma guli — baba! Boji se zasliševanja, je preveč oprezen.

— Jastreb! Jastreb! — je zaklical naglo drug in kazal z vrčem Rollerico, katere je poizvedovaje korakala ob strani z vrečico na roki.

Vsi so buknili v smeh.

— Vivat commissarius!

— Vivat doctissima! ...

— Vivat Xnatippe!

Študentje so napijali "gospe komisarjevi, velenčeni — zakaj gospa Rollerjeva je hodila vsako leto k javni filozofski izkušnji, — kjer je poleg učenih gospodov prislednikov in povabljenec sedela z avtorjem v rokah.

Razume se, da so izpraševanci nad tem imeli malo veselja, zakaj Rollerica se ni ravnala po starem pravilu, naj se to, kar se v šoli skuha, tudi doma poje. Nedolgo po izkušnji so vedele celo branje-ke pod lopami, kateri filozofov je propadel.

Zdelo se je, da gospa županja razume, kam so namenjene te hrupne napitnice.

stavila se je nedaleč in ogledovala glasne in razvnete študente z bodečim pogledom.

— Vivat Horacius Flaccus! — je zakričal naglo eden od njih in drug je z daleč slišnim glasom pristavil:

— Ampak tisti z nogami navzgor!

Hrupen, bučen smeh je bil odgovor in vrč so zaropotali znova.

Rollerica kakor bi jo sršen pičil. Okrenila se je in urno hitela stran dokler ni izginila za grmovjem.

Ime rimskega pesnika jo je zbudilo. Dal ji je zadnjič pater German, ko je bila spet pri izkušnji, kakor vsem gostom avtorja. Pri nji pa je napravil izjemo, da je knjigo obrnil, in tako je imela gospa županja vso izkušnjo pevca Horacija pred seboj z nogami navzgor.

To je bilo študentom v veliko zadoščenje. In zdaj jih je ta dogodiščina še na novo razveselila. Le Špina je bil slabe volje, toda pil je.

In čim bolj je pil, tem globlje v tilniku mu je ležal že najčeneji kastorec, tembolj mu je slaba volja izginjala z lica in v očeh se mu je zrealila globoka elegija.

Sreč se mu je mehčalo, tu pa tam se je obrnil k svojem sosedu, ki je Špino dobro poznal.

— Špina, ti bi rad nekaj povedal, — mu je prigovarjal drug, medtem ko so drugi pili, se smeiali in šalili.

— Dejal bi ti — je odvrnil z zadržanim glasom Špina.

— No, tak zaupaj mi vendar!

— Ampak tukaj ne —

— Pa pojdiva v stran.

Špina je vstal, šel majavih korakov za svojim rojakom, dokler nista obstala pod starim hrastom. Tovariši so gledali za njima. Špinov rojak jim je pomežiknil in razumel so.

— Prevezel —

— Tak govori, kaj ti je, nekam žalosten si.

— Veš — veš — je govoril pretrgano Špina. — Ampak ti se mi boš smejal. Vsi so me zapustili, nikogar nima — sam — tu mu je glas odpovedal — grlo se mu je stisnilo in spustil se je v jok.

— Glej — nikogar — sirota sem veš, — in dolgi ta filozof je jokal kakor zapuščen otrok.

Rojak mu je prigovarjal, naj neha z jokom in se mu razodene.

— Lehko govori — ti — ampak veš — jaz sam in sam, uboga sirota —

Tovariši se je zasmejal.

— Zmerom eno gonijo — taka velika sirota, kakor si ti! Nehaj že in se mi zaupaj, če hočeš —

(Dolje prihodnjaj.)

AMERIŠKE NARAVNE KRASOTE

Slika nam kaže skupino hribolazcev na ledeniku Griddell v državi Montani. Ta ledenik je eden izmed najlepših, kar jih je v Ameriki.

Nenavadna poroka.

V angleških listih se te dni mnogo piše o neobičajnem zakonu, ki tvori predmet zanimanja vse angleške aristokracije. Pred nekaj dnevi sta se oglašila v cerkvi sv. Martina, v oddelku za sklepanje zakonskih zvez dva mlada človeka. Moškemu je bilo kakih 25 let, nevesta pa je bila tri leta mlajša. Mladceema se je silno žurilo. Poroka se je izvršila v največji naglici in ko sta bila nevesta in ženin predpisno poročena, sta sijočih obrazov zapustila župniški urad, kjer se je šele po odhodu mladega para doznalo, kdo sta nova zakonca. Moški je bil poročnik Edward Charles Fitzclarenece, dama pa miss Tekla Monika Graysonova, hčerka polkovnika sira Henryja Graysona.

Kmalu se je zato izvedelo v londonski družbi in nastala je velika senzacija, kakršne ni bilo na Anglskem še dolgo. Dama je namreč hči navadnega oficirja, ki je bil šele pred kratkim povzdignjen v baronski stan, moški pa je potomec brigadnega generala Charlesa Fitzclareneceja, ki je pridobil l. 1914. pri obleganju Mafekinga v Južni Afriki križ zmage ter je pozneje padel v prvem letu svetovne vojne. General Charles Fitzclarenece pa je bil pravnik angleškega kralja Viljema IV.

To je bil torej vzrok, da se je angleška visoka družba neobičajno razburila, ko je zvedela za to poroko. Razburjenje pa ni bilo pravzaprav niti potrebno. Imenovani general je bil namreč nezakonski potomec britanskega kralja Viljema IV. Ta je stal na čelu angleške države okoli l. 1830, ter je imel nezakonskega otroka z lepo Irko Doro Jordanovo. Dama je bila po svojem pokliu igralka v drurylškem gledališču, kjer je imel nekaj časa vno besedo tudi pesnik lord Byron. Njeni roditelji so bili takisto igralci ter so potovali križem sveta z neko gledališko družbo. Ko je Dora v svojih mladih letih prišla k gledališču, si je nadela ime miss Francis. Leta 1872. je bila približno dvajset let stara. Prišla je takrat v Leeds, kjer si je nadela priimek Jordan. L. 1875. je prvič nastopila v Drurylandu. Očarala je s svojim nastopom vse poslušalce. Njen glas je bil mehak kot puh, njena mimika plastična in izrazita, njena lepota je bila predmet splošnega občudovanja. Slikarji tedanje dobe so smatrali damo za najpopolnejši izraz ženske lepote, kar so jih kdaj videli. Igralka je veljala pri ljudeh za poročeno. Živela je z advokatom Fordom, enim izmed solastnikov gledališke konzorcija; pod katerim je nastopala. Ko pa je advokat ni hotel poročiti, je postala ljubimka carskega vojvode, drugega izmed sedmih sinov Jurija III. Tedaj ji je bilo kakih 28 let. Ivela je s princem celih 20 let in mu rodila 10 otrok. S svojim ljubimcem je sklenila tudi pogodbo, ki ji je dajala pravico do naslova zakonske žene. Ko se je razšla z možem, se je Jordanova vrnila k gledališču. Umrla pa je leta 1815. v St. Claudi na Francoskem. Poveščenjariji pripovedujejo, da so bili njeni zadnji življenski dni polni bridkosti, razočaranja in reve.

Ko je kralju Juriju sledil na prestolu njegov brat Viljem, je prevzel poleg drugih dolžnosti tudi dolžnost oskrbovanja njenih otrok. Preskrbel je vse s primernimi službami. Lord Frederic Fitzclarenece je postal hlevar ter generalni major in kot tak pribočnik svojega očeta. Potoval je mnogo po svetu ted je popisal svoja potovanja po Indiji in Egiptu v posebnih knjigah. Njegov potomec lord Adolf Fitzclarenece je bil pomorščak in je poveljeval za časa kraljice Viktorije jacht "Albert in Viktorija." Lord Avgust Fitzclarenece je bil svečenik in kaplan kraljice Viktorije; hčerke pa so se dobro poročile s člani visoke aristokracije. Samo najstarejši Fitzclarenece, ki je nosil naslov grofa Muensterskega, je končal zelo nesrečno. Ustrelil se je leta 1842, 48 let star. Njegov pravnuk v direktnem kolenu je poročnik Edward, ki je sedaj na jeziku vseh spretnih jezikovih žensk angleške visoke družbe v Londonu.

ČUDEŽI NA MADŽARSKEM

Končaj se je malo plega storila z dubrovničkim čudežem, kjer je neka deklica "videla" Mater božjo v lastni osebi, se prijavljajo podobne vesti z Madžarske, kjer pa je reč še vse hušja in zavzema vedno večji obseg.

Kone m junija se je v občini Zakatsi na Madžarskem razširila vest, da je kmet Ludovik Koever videl nad vasjo v zraku Mater božjo. Celih pet ur je plaval s svojim božjim sinom v zraku nad hišami in potem izginila v višave. "Videl" je pa ni samo on, ampak tudi njegovi otroci in na stotine vaščanov. Mati božja je imela prikrasno obleko iz same svile in krasnih čipk. V rokah je imela polno zvezd. Priklanjala se je proti občini in nato izginila nad sedovim hlevom. Nekaj dni kasneje, tako pripoveduje Koever, je videl na istem mestu v zraku Kristusa na križu. Mož pravi dalje, da je videl istočasno z njim Zvečljara tudi neki kapetan iz Budimpešte. Dne 25. junija se je kmetu in petdesetim drugim vaščanom prikazal sam Bog v zlo-veški postavi. Bil je tako velik kot deset ljudi skupaj, če se postavijo drug na drugega. Koever postaja naravnost besen, če mu kdo noče verjeti, kar je videl, in pravi, da je bil takrat, ko je videl prikazni, popolnoma trezen.

Ni čuda, da je vsa vas pokončala. V županiji Somogy, kjer je občina Zakatsi, so ljudje še strašno lahkoverni in verjamejo vsako neumnost. Ker se je razneslo, da je toliko ljudi videlo Mater božjo, Kristusa in samega Boga in tudi precej svetnikov zraven, in celo v nadnaravni velikosti, je začelo vse vprek romati v Zakatsi. Vsak dan prihaja na stotine, da celo na tisoče romarjev iz bližnje in daljnje okolice in čakajo po cele ure na žgočem solnecu, da bi bili tudi oni deležni čudežev. Fanatičnost zaslepljene množice gre že tako daleč, da se maravnost opaža vsko gibanje. Vaščani so na mestu, kjer je kmet Koever videl v zraku nenavadne prikazni, postavili baldahin in pod njim oltar. Sedaj se je celo raznesla vest, da je eden

Proti belečinam

v hrbtu, straneh, kolkih in v prsih, na otekline in krče rabite

Severa's Gothardol.

Hišni liniment za mazanje zunaj ki hitro prežene revmatične in nevralgične bolečine.

Cena 30 in 60 centov.

Zahtevajte najprej pri lekarju.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA.

pogajanj o dolgovih, tudi Krasin bi priznala del teh dolgov le, če bi ji hotela Francija dovoliti nove kn dte.

O maroški zadevi je izjavil Krasin, da se v nobenem članku sovjetkega tiska ne da opaziti niti najmanjši znak sovražnosti napram Franciji in da ruska vlada želi, da Francija čim povolneje reši maroško vprašanje. Sovjetska Unija nima nobenega interesa, da bi povzročala mednarodne težave, s katerimi se sedaj bori Francija. Vesti nekaterih francoskih in inozemskih listov, po katerih ima baje sovjetska vlada emisarje pri Abd-el Krimu in da denarno podpira volitja Rittovev, so brez vsake podlage. Sovjetska vlada se ni nikoli mešala in se ne mešata na noben način v maroške dogodke in nima nobenih odnošajev z Maročani. To zatrjuje Krasin oficijelno in najbolj kategorično.

Krasin je še dodal naslednje o varnostnem paktu:

"V Moskvi tudi ne razumejo očitke, naperjenih proti sovjetski vladi radi njenega nastopa v vprašanju varnostnega pakta in vstopa Nemčije v zvezo narodov. Nemška vlada sama aravnava svojo mednarodno politiko po lastnih vidikih in sovjet vlada noče in ne more izvajati nobenega pritiska na odločitve Nemčije. Ne sme se tudi pozabiti, da je ravno Nemčija sama stavila predlog za pakt. Javno je tudi da v kolikor imajo razgovori o paktu in vstopu Nemčije v zvezo narodov očitno za cilj izolirati Sovjetsko Unijo in postaviti proti njej blok vseh evropskih držav ne moreta vlada in narod Unije s pretrano simpatijo motriti podobnih poizkusov za "čvrstčenje miru."

Končno je sovjetski poslanik naglasil izvrsten gospodarski napredek Rusije: poljedelstvo se povzčuje, tovarne zopet proizvajajo toliko, kolikor pred vojno. V sovjetski Uniji nihče ne misli na vojno, nihče je noče. V vseh slojih prebivalstva vlada topla želja, da se obnove prijateljski stiki z vsemi narodi.

ALI VESTE —

da bodo Hrvatje praznovali tisočletnico hrvatske kraljevine in da se bo slavnosti udeležil tudi jugoslovanski kralj? Ali veste, da so kadilci spoznali, da je 100% čisti turški tobak v Helmar cigaretah, finjski in boljši tobak kot v navadnih cigaretah.

Rada bi izvedela, kje se nahaja moj mož MIKE MILLER. Bo že 6 let odkar je pustil mene in dva otroka v San Francisco, Cal. Čula sem, da je bil pred 2 letoma v stari Mehiki. Težko ga je spoznati, ker govori poleg slovenskega dobro angleški, nemški in mehičanski jezik. Želim, da se povrne, ker jaz ga ne bom nadlegovala, da mi vrne, kar sem mu posodila. — Mary Miller, Box 58, Grand Canyon, Ariz.

(2x 1,2)

ANTHONY BIRK

HIŠNI IN SOBNI SLIKAR IN DEKORATOR

Prevezanem vsako v to stroko spadajoče dela.

BOJAKI, PREDNO ODDASTE DRUGEMU NAROČILO, VPRAŠAJTE MENE ZA CENO.

1811 Stephen Street, Ridgewood, Brooklyn, N. Y.

Telephone: Evergreen 2854J

